

Gebiedsbeschrijving

De wandeling loopt langs de groene oases van het traject waar de Grift opnieuw in het Apeldoorns stadsbeeld zal terugkeren, of inmiddels is teruggekeerd. In de nabije toekomst wordt deze beek, waar mogelijk, weer bovengronds gebracht. Apeldoorn gaat zich daarmee als beken- en sprengestad profileren.

De Grift ontspringt aan de zuidkant van Apeldoorn bij Ugchelen. Met het herstel ervan in het centrum wil Apeldoorn een ecologische verbinding tot stand brengen tussen het bronnengebied in Ugchelen en het benedenstrooms landelijk gebied.

In 2002 is het beektraject in de Hofstraat gerealiseerd. In de komende jaren volgt nog het traject in het Brinkpark. Het traject Beurtvaartstraat/Griftstraat is in 2011/2012 gereed gekomen. Ook is het traject vanaf de Deventerstraat en verder stroomafwaarts gerealiseerd.

Geschiedenis

De Grift heeft in de geschiedenis van Apeldoorn een belangrijke rol gespeeld. Als nederzetting is Apeldoorn aan dit watertje ontstaan. Door de ligging aan de Grift heeft Apeldoorn zowel economisch als cultuurhistorisch een opmerkelijke ontwikkeling doorgemaakt.

Zoals de naam aangeeft is de Grift gegraven, een vergraven beek(stelsel). Dit werd gedaan om waterkracht te kunnen opwekken voor de aandrijving van watermolens. De Grift is al heel oud: de eerst bekende watermolen op deze sprengbeek, genaamd Monnikhuizer korenmolen, gelegen op de plaats waar nu Centraal Beheer staat, was al in 1335 in bedrijf. In de hoogtijdagen, omstreeks de 17de eeuw, stonden er niet minder dan 33 watermolens op de Grift, in die tijd vooral voor de fabricage van papier.

In het begin van de vorige eeuw nam met de komst van stoom en elektriciteit de economische betekenis van de Grift als krachtbron snel af. Uiteindelijk leidde de vervuiling van het beekwater, door afvalwater van de vele bedrijven die in de voormalige watermolens waren gevestigd en de oprukkende stedelijke bebouwing er toe, dat de beek geheel uit het stadsbeeld verdween. De beek werd via een ondergronds leidingstelsel via de vijvers in het Zuiderpark afgeleid naar het Apeldoornsch Kanaal.

In de afgelopen 25 jaar zijn alle vervuilingbronnen opgeheven. De Grift is nu weer zo schoon dat een duurzaam herstel van het beekstelsel weer perspectief biedt aan een ecologische verbindingzone voor waterdieren.

IVN Apeldoorn

IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, is een vereniging van vrijwilligers die mensen betreft bij hun (groene) leefomgeving, natuur, milieu en landschap. Zo'n 23.000 vrijwilligers zijn actief in 170 lokale afdelingen. Jaarlijks organiseren zij talloze excursies, cursussen, wandelingen en opleidingen. Door de laagdrempelige en educatieve activiteiten maakt een groot aantal mensen kennis met de natuur.

IVN Apeldoorn organiseert activiteiten als excursies, fietstochten, cursussen, lezingen, landschapsonderhoud en voor jong en oud. Voor mensen die zelf op pad willen in de natuur, zijn er wandel- en fietsroutes gratis te downloaden. Meer informatie op www.ivn-apeldoorn.nl

Volg [ivn.apeldoorn](https://www.facebook.com/ivn.apeldoorn) ook op

IVN Apeldoorn steunen?

Steun het werk van IVN Apeldoorn door lid of vriend te worden. Voor een vriendenprijs van € 12 per jaar ontvangt u vier keer per jaar het afdelingsblad Groenvoer en de maandelijkse digitale Nieuwsbrief. Blijf zo op de hoogte van onze activiteiten in ons werkgebied, de gemeenten Apeldoorn, Voorst en Epe. Meer informatie en aanmelden via lidworden.ivn-apeldoorn.nl

Ommetjes

Ommetjes zijn korte routes die je uitnodigen in je eigen woon- of werkomgeving op pad te gaan. Er zijn tal van ommetjes in en rond Apeldoorn beschikbaar, ook speciaal voor kinderen en hun (groot)ouders. Download de ommetjes gratis via de website ommetjes.ivn-apeldoorn.nl

Ommetje De Grift Opnieuw in Apeldoorns hart gegrift

Het begin- en eindpunt: Bij de voetgangers in/uitgang van de parkeergarage Koningshaven aan de Stationsstraat, op ongeveer 5 minuten lopen van het NS station.

Lengte: ongeveer 3 km
GPS: 52.213402, 5.967963

Iedereen doet het op z'n tijd... een ommetje maken. Even een frisse neus halen, alleen of met collega, familielid, of met kinderen. Wandelen in het groen ontspant en het is goed voor lijf en leden. IVN Apeldoorn wijst u graag op kleine en grote natuurweetjes. Wandel dit ommetje en ontdek de natuur langs oude levensader van Apeldoorn.

IVN streeft naar een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu en landschap

Ommetje De Grift

Opnieuw in Apeldoorns hart gegrift

Of vanaf NS station: Ga aan de centrumzijde linksaf en direct na het kunstwerk De Kus rechtsaf de Stationsstraat in. Volg deze weg tot aan de ingang van P “Koningshaven” aan de rechterzijde.

Of vanuit de parkeergarage: neem de uitgang centrum, richting Stationsstraat.

Ga met de rug naar de in/uitgang van de P garage rechtsaf de Stationsstraat op. Meteen rechts staat het gerestaureerde Welkoopand. Dit gebouw werd in 1922 ontworpen door de Apeldoornse architect Henk Wegerif in de stijl van de Amsterdamse school. Het oorspronkelijk als landbouwcoöperatie in gebruik zijnde gebouw is aangewezen als rijksmonument en huisvest thans het kantongerecht.

Steek de kruising met de Kanaalstraat over en vervolg de Stationsstraat tot de kruising met de Beurvaartstraat. Op de hoek van de Beurvaartstraat staat het oude kantoor van de gasfabriek, opgetrokken in de stijl van rond 1900 met duidelijke invloed van de Jugendstil. De Grift kruist hier de Stationsstraat; de oude loop van de Grift is te herkennen aan het rooster in het asfaltwegdek en aan het langzaam vervagend blauw gekleurde opschrift op het tegelpad.

Ga rechtsaf en wandel de Beurvaartstraat af, langs de hier weer bovengronds gehaalde Grift. De woningen aan de linkerzijde zijn in 2008 gebouwd op het voormalige terrein van de gemeentewerf.

Einde van de weg de Griftstraat oversteken en rechtsaf tot aan de kruising met de Deventerstraat. Aan de rechterkant is het voormalige NUON kantoor.

Steek de Deventerstraat over, rechtsaf en volg na 20 meter linksaf het voetpad langs de Grift. Vanaf hier is de Grift weer geheel bovengronds gehaald. Links van het voetpad staan een aantal valse acacia's. Kenmerkend voor deze boom is de sterk gegroefde bast. Verderop zijn de walkanten beplant met besdragende struiken zoals sleedoorn, vuilboom, lijsterbes en kardinaalsmuts. Aan de rechterkant staat veel zwarte vlier en een enkele bergvlier. De zwarte vlier bloeit in juni met witte, sterk riekende bloemschermen. Deze leveren in september paarszwarte trossen bessen op, die graag door merels en lijsters worden gegeten.

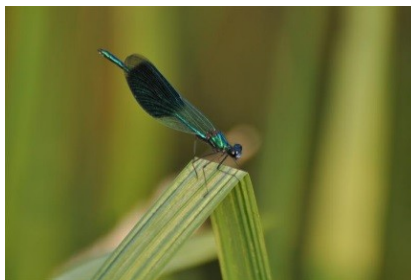
Loop bij de wegwkruising - van Steenbergenstraat (geen straatnaambordje) - rechtdoor en blijf het voetpad langs de Grift volgen. Waar de Grift een bocht naar links maakt, is een korte aftakking naar rechts gemaakt. Dit heeft alles te maken met toekomstplannen. Het achterliggende industrie-terrein is bestemd voor woningbouw. Oorspronkelijk liep vanaf hier een aftakking naar een molen, waarna verderop de beek weer op de Grift aansloot. De bedoeling is om dit in het woningbouwplan te herstellen.

Blijf de Grift volgen aan de linkerzijde. In de zomermaanden komt hier veel springzaad in de berm voor. De Grift meandert hier door een beukenbosje. Bij de volgende brug doemt villa Marialust op. Deze neoclassicistische villa dateert uit 1824, en kreeg oorspronkelijk de naam De Vlijt. In 1843 kocht Willem Hendrik de Heus de villa en het park. Hij gaf de villa de naam van zijn dochter. Aan de voorzijde van de villa is het Verzetssrijderspark met vijverpartij en de in ere herstelde Kwartjesfontein.

De Grift

Hoewel de meningen uiteen lopen over het ontstaan van de Grift (ook wel Groote Beek genoemd) staat vast, dat het van oorsprong een natuurlijke beek is geweest. Uit het opwellende water uit de Veluwe stuwwallen ontstonden vele beekjes, die vooral in de 16de en 17de eeuw tot sprengen werden vergraven en uiteindelijk samenvloeiden in de Grift.

De belangrijkste bronnen van de Grift bevinden zich in Ugchelen. Stroomafwaarts komen daar een aantal beken bij, waaronder de Winkewijert en de Beek in het Orderveen. Deze waterlopen voorzien de Grift, die net achter de Eendrachtstraat begint, van water. De Grift kronkelt al dan niet via overkluizingen zoals duikers, in de richting van het centrum. Vanaf de Waterloseweg is de voorlaatste fase van weer bovengronds halen vrijwel voltooid. Langs de PWAlaan, de Hofstraat en vanaf de Beurvaartstraat is de Grift nu weer geheel in het zicht. Verderop wordt de Grift gevoed door de Koningsbeek en stroomt evenwijdig aan het Apeldoorns kanaal in de richting van de gemeente Heerde en mondt ten slotte uit in het Apeldoorns Kanaal.

weidebeekjuffer

Volg het voetpad tussen de villa en de Grift. Loop met een bocht om de villa heen. Rechts een eilandje met veel rododendrons en op de oever een prachtige treurbeuk. De 17 hardstenen gedenksteden zijn geplaatst ter nagedachtenis aan Apeldoornse verzetsstrijders. Tegenover deze steden, rechts het in 1999 gerestaureerde koetshuis van villa Marialust in zicht. Tegenwoordig heeft het een sociëteit-bestemming. De Grift kabbelt aan de rechterzijde van dit koetshuis rustig verder via de in 2008 herstelde bedding in noordelijke richting. Dat de waterkwaliteit in orde is mag blijken uit de aanwezigheid van beekprikken en weidebeekjuffers.

Ga voorbij de gedenksteden linksaf en volg het pad voorlangs de villa. Tegenover de villa in het water de Kwartjesfontein. Deze fontein werd in 1932 door de Apeldoornse bevolking met kwartjes bijeen gebracht, maar was vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw als gevolg van veroudering/slijtage buiten gebruik en opgeslagen. Sinds 2009 echter op deze plek weer in ere hersteld.

Voorbij de villa het pad rechtsaf aanhouden tot aan de kruising met de Generaal Van Heutszlaan. Deze oversteken en rechtdoor via en langs het Wilhelminapark. Einde van het Wilhelminapark, linksaf de Oranjelaan en meteen weer linksaf de Kastanjalaan in. Het Gymnasium - een zogenaamd categoriaal gymnasium - is een Rijksmonument. Het is gebouwd in 1913 door architect G. de Zeeuw. Op het gebouw staat 'Beatus homo qui invenit sapientiam'. Dit betekent: Gelukkig is de mens die de wijsheid vindt.

Rechts aanhouden en Kastanjalaan volgen tot een T-kruising en hier rechtsaf de Tutein Noltheniuslaan. In deze zogenoemde Parkenwijk staan veel prachtige oude villa's uit de 19de en 20ste eeuw. De Parkenwijk is een uit verschillende villaparken samengesteld geheel, met daarin opgenomen een aantal openbare wandelparken. Het hele gebied werd in 1874 opgekocht en ontwikkeld door H. Chr. van Houven van Oordt, een steenfabrikant uit Heerde.

Einde Tutein Noltheniuslaan linksaf de Jhr. Mr. G.W. Molleruslaan in. De kruising met de van Swietenlaan oversteken en de Molleruslaan volgen. Ga bij de kruising met de Deventerstraat rechtsaf, tot de kruising met de Stationsstraat. Recht voor bevindt zich het stadhuis van Apeldoorn, met daarachter het Marktplein met het oude raadhuis.

Stationsstraat linksaf volgen, passeer na 200 meter weer de Grift. Steek de kruisingen met Beurvaartstraat en de Kanaalstraat over naar het beginpunt van de wandeling.